

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Навчальний рік 2021-2022

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«МЕТОДОЛОГІЯ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ»
(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна форма
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 221 «Стоматологія»
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____
Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)
ОПП «Стоматологія»

Другого /магістерського/ рівня вищої освіти (обрати потрібне)
Курс 4

Силабус навчальної дисципліни розглянуто
на засіданні кафедри громадського здоров'я
та управління охороною здоров'я

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем громадського здоров'я

Протокол від.
"27" серпня 2021 року № 13

Протокол від.
"1" вересня 2021 року № 2

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. В.А. Огнев
(прізвище та ініціали)

Голова

(підпис)

проф. В.А. Огнев
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Огнєв Віктор Андрійович, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, д.мед.н., проф.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

2. Помогайбо Катерина Георгіївна, доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, к.мед.н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

3. Нестеренко Валентина Геннадіївна, доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, к.мед.н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

4. Трегуб Павло Олегович, доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, доктор філософії.

**ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ
КОМПОНЕНТ**

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Огнєв Віктор Андрійович
Контактний тел.	+38-099-95-47-120, 057-707-73-20
E-mail:	va.ohniev@knmu.edu.ua
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 15.30-17.00
Професійні інтереси	Громадське здоров'я, біостатистика, доказова медицина
Локація	Аудиторія. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Помогайбо Катерина Георгіївна
Контактний тел.	+38-097-680-92-40, 057-707-73-20
E-mail:	kh.pomohaibo@knmu.edu.ua
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 15.30-17.00
Професійні інтереси	Громадське здоров'я, біостатистика, доказова медицина
Локація	Аудиторія. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Трегуб Павло Олегович
Контактний тел.	+38-096-664-70-90, 057-707-73-20
E-mail:	po.trehub@knmu.edu.ua
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Середа 15.30-17.00
Професійні інтереси	Громадське здоров'я, біостатистика, доказова медицина
Локація	Аудиторія. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Нестеренко Валентина Геннадіївна
Контактний тел.	+38-095-30-71-170, 057-707-73-20
E-mail:	vh.nesterenko@knmu.edu.ua
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 15.30-17.00
Професійні інтереси	Громадське здоров'я, біостатистика, доказова медицина
Локація	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Методологія доказової медицини» складений відповідно до Освітньо-професійної програми «Стоматологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Дисципліна «Методологія доказової медицини» включає в себе інформацію щодо основних понять та термінів доказової медицини, історію формування та розвиток доказової медицини, поняття про рандомізацію, передумови виникнення і фундамент доказової медицини, мету, завдання доказової медицини, основні принципи та значення доказової медицини для медичної практики; особливості організації та проведення епідеміологічних досліджень, вивчення поширеності та природного перебігу певних захворювань в групах населення, виявлення масштабів проблем, пов'язаних з цими захворюваннями; визначення факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які сприяють або перешкоджають виникненню та поширенню цих захворювань; визначення пріоритетних проблем в галузі охорони здоров'я населення; розробку заходів щодо усунення або максимально можливого ослаблення дії несприятливих чинників, а також вивчення типів епідеміологічних досліджень: описові, аналітичні, експериментальні. Ознайомлення з Конвенцією про захист прав людини і людської гідності в зв'язку зі застосуванням досягнень біології та медицини та з такими поняттями як: помилки епідеміологічних досліджень, псевдорандомізація, позитивні ефекти втручання.

Опанування технологією доказової медицини дозволить застосовувати методологічні основи доказової медицини в практичній діяльності: Стандарти GCP – належна клінічна практика, GMP – належна виробнича практика, GLP – належна лабораторна практика, GDP – належна дистриб'юторська практика, як основи сучасної доказової медицини, мета-аналіз та систематичні огляди.

Вивчення дисципліни дозволить узагальнити результати епідеміологічних досліджень, критично оцінювати знайдені докази, їх достовірність та корисність (клінічного застосування), впроваджувати результати доказової медицини в медичну практику, розробляти клінічні настанови, стандарти, методичні рекомендації та клінічні протоколи, оцінювати соціальну, медичну та економічну ефективність результатів доказової медицини.

Вивчення цієї дисципліни є одним з невід'ємних компонентів підготовки висококваліфікованого спеціаліста у сфері громадського здоров'я, що має системне уявлення про основи доказової медицини та здатний застосовувати ці знання для здійснення професійної діяльності в сфері громадського здоров'я.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні підходи пошуку достовірної та ефективної інформації для рішення медико-санітарної проблеми на основі доказової медицини.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Методологія доказової медицини» інтегрується з дисциплінами: «Основи громадського здоров'я», «Організація охорони здоров'я в Україні», «Інформатизація в сфері громадського здоров'я», «Епіднадгляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення», «Біостатистика», «Організація медико-соціального наукового дослідження», , а також з вибірковими дисциплінами: «Міжнародні організації в забезпеченні охорони здоров'я», «Формування здорового способу життя населення», «Правові аспекти медичної діяльності», «Етичні норми в громадському здоров'ї».

Преквізити вивчення дисципліни передбачає опанування теоретичних знань та практичних навичок з історії формування доказової медицини; основних принципів та значення доказової медицини для клінічної практики; значення епідеміологічних досліджень в профілактиці захворювань; визначення факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які сприяють або перешкоджають виникненню і поширенню захворювань; дизайну епідеміологічних досліджень, його видів та їх характеристики; етапів епідеміологічного дослідження: визначення пріоритетів, постановки мети і завдань, формулювання гіпотези, визначення популяції, вибору дизайну, організації дослідження, формування вибірки, збору даних, аналізу та оформлення даних; типів епідеміологічних досліджень: описові і аналітичні; експериментальних епідеміологічних методів дослідження; історії впровадження рандомізації; видів та мети осліплення; принципів Кокрейнівської співпраці; правила формування клінічного питання та актуальних проблеми при формулюванні питань, його структури; джерел медичної інформації; електронних баз даних; вимог до скринінгових тестів, поняття про ROC-аналіз; основних підходів в критичній оцінці публікацій в медичних журналах та інших джерелах інформації; переваг та недоліків клінічних рекомендацій, посібників і т. п. та вимог до них; критеріїв якості клінічних настанов; показників і критеріїв медичної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я.

Постреквізити. Дисципліна «Методологія доказової медицини» включає в себе інформацію щодо основних теоретичних та методичних питань доказової медицини як науки та практики й методологічної основи для аналізу та оцінки здоров'я населення та системи охорони здоров'я. Знання та навички доказової медицини є необхідною умовою для здійснення науково обґрунтованих досліджень у громадському здоров'ї, розуміння процесів, що відбуваються у громадському здоров'ї та здійснення професійної діяльності фахівця з громадського здоров'я.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними знаннями з основ доказової медицини та на її основі оптимізація якості надання медичної допомоги населенню з точки зору

безпеки, ефективності, вартості та інших важливих факторів, а також опанування навичками використання цих знань в здійсненні професійної діяльності в громадському здоров'ї.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

– знати: історію формування доказової медицини; основні принципи та значення доказової медицини для клінічної практики; значення епідеміологічних досліджень в профілактиці захворювань; визначати фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, які сприяють або перешкоджають виникненню і поширенню захворювань; дизайн епідеміологічних досліджень, його види та їх характеристику; етапи епідеміологічного дослідження: визначення пріоритетів, постановка мети і завдань, формулювання гіпотези, визначення популяції, вибір дизайну, організація дослідження, формування вибірки, збір даних, аналіз та оформлення даних; типи епідеміологічних досліджень: описові і аналітичні; експериментальні епідеміологічні методи дослідження; історію впровадження рандомізації; види та мету осліплення; принципи Кокрейнівської співпраці; правило формування клінічного питання та актуальні проблеми при формулюванні питань, його структуру; джерела медичної інформації; електронні бази даних; вимоги до скринінгових тестів, поняття про ROC-аналіз; основні підходи в критичній оцінці публікацій в медичних журналах та інших джерелах інформації; переваги та недоліки клінічних рекомендацій, посібників і т.п. та вимоги до них; критерії якості клінічних настанов; показники і критерії медичної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я.

– навчитися: визначати пріоритетні проблеми в галузі охорони здоров'я населення; розробляти заходи щодо усунення або максимально можливого ослаблення дії несприятливих чинників; проводити аналітичні дослідження, визначати їх цілі та завдання; організовувати та проводити рандомізоване епідеміологічне дослідження; проводити планування експерименту; визначати рівні достовірності доказів; інтерпретувати і критично оцінювати результати клінічних досліджень; визначати недоліки дослідження і їх дизайну; проводити систематичні огляди та мета-аналіз; визначати показники ризику в дослідженні «випадок-контроль»; проводити мета-аналіз, складати систематичні огляди; проводити оцінку соціальної, медичної та економічної ефективності результатів доказової медицини.

1.3. Компетентності та результати навчання, згідно з вимогами стандарту та освітньо-професійної програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей:

- інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- 6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 10 Здатність бути критичним і самокритичним.
- 11 Здатність працювати в команді.
- 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- спеціальні (фахові, предметні):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

Знання і розуміння:

1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).
2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

9. Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

12. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

толерантність, емпатія, вміння налагоджувати співробітництво з пацієнтом/клієнтом, колегами, проявляти лідерські якості, працювати в критичних умовах та логічно і системно мислити.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Вибіркова
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 221 «Стоматологія» (шифр і назва)	Рік підготовки: 4-й
		Семестр 8-й
		Лекції 4 год.
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 18 самостійної роботи	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Практичні, семінарські 14 год.

студента - 72		Самостійна робота
		72 год.
		Індивідуальні завдання
		год.
		Вид контролю
		Залік

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до доказової медицини. Історія формування та розвитку доказової медицини.	2
2	Сучасна епідеміологія та біостатистика, як науки та ідеології доказової медицини.	2
	Всього лекційних годин	4

2.2.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дизайн епідеміологічних досліджень. Види дизайну та їх характеристика. Мета та завдання епідеміологічних досліджень. Можливості дизайнів епідеміологічних досліджень.	1
2	Емпіричні (empirical research methods) методи спостереження епідеміологічних досліджень. Особливості описових досліджень (description study). Опис окремих випадків (case report) та опис серії випадків (case series).	2
3	Аналітичні (analytic study) методи спостереження епідеміологічних досліджень. Дослідження випадок-контроль (case control study), когортне дослідження (cohort study), та екологічні дослідження.	2
4	Експериментальні епідеміологічні (experiment-tal study) дослідження. Неконтрольоване та контрольоване дослідження. Рандомізовані та нерандомізовані дослідження Псевдорандо-мізація.	1
5	Рандомізація та осліплення в епідеміологічних дослідженнях (відкрите дослідження, просте осліплення, подвійне осліплення, потрійне осліплення та повне осліплення). Золотий стандарт в епідеміології.	1

6	Доказова медицина, як новий стиль діяльності у системі медичного забезпечення пацієнта. Основна мета та завдання доказової медицини. Правило 4 «А» в доказовій медицині.	1
7	Виявлення кращих доказових відомостей для відповіді на поставлені питання.	1
8	Медичні бази даних. Джерела аналітичної інформації. Електронні версії медичних журналів, що займають провідні позиції за індексом цитування.	1
9	Критична оцінка знайдених доказів на предмет їх достовірності та корисності.	1
10	Впровадження результатів доказової медицини в клінічну практику. Розробка клінічних настанов, стандартів, методичних рекомендацій, клінічних протоколів.	1
11	Оцінка соціальної, медичної та економічної ефективності результатів впровадження доказової медицини в клінічну практику.	1
12	Підсумковий контроль	1
	Всього годин практичних занять	14

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Вступ до доказової медицини. Історія формування та розвитку доказової медицини.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
2	<i>Сучасна епідеміологія та біостатистика, як науки та ідеології доказової медицини.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з нормативно-правовими документами. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
3	<i>Дизайн епідеміологічних досліджень. Види дизайну та їх характеристика. Мета та завдання епідеміологічних досліджень. Можливості дизайнів епідеміологічних досліджень.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з нормативно-правовими документами. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
4	<i>Емпіричні (empirical research methods) методи спостереження епідеміологічних досліджень.</i>	2

	<p>Особливості описових досліджень (description study). Опис окремих випадків (case report) та опис серії випадків (case series).</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	
5	<p>Аналітичні (analytic study) методи спостереження епідеміологічних досліджень. Дослідження випадок-контроль (case control study), когортне дослідження (cohort study), та екологічні дослідження.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	4
6	<p>Експериментальні епідеміологічні (experiment-tal study) дослідження. Неконтрольоване та контрольоване дослідження. Рандомізовані та нерандомізовані дослідження Псевдорандомізація.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	4
7	<p>Рандомізація та осліплення в епідеміологічних дослідженнях (відкрите дослідження, просте осліплення, подвійне осліплення, потрійне осліплення та повне осліплення). Золотий стандарт в епідеміології.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	4
8	<p>Доказова медицина, як новий стиль діяльності у системі медичного забезпечення пацієнта. Основна мета та завдання доказової медицини. Правило 4 «А» в доказовій медицині.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	4
9	<p>Значення найбільшої світової організації – Міжнародне Кокрейнівське співробітництво у формуванні та оцінці ефективності медико-соціальних втручань.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.</p>	4
10	<p>Інформаційні потреби системи охорони здоров'я. Постановка проблеми, на яку необхідно знайти достовірно доведене рішення. Формула PICO.</p> <p>Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.</p>	4

	Варіативне виконання індивідуальних завдань.	
11	Виявлення кращих доказових відомостей для відповіді на поставлені питання. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
12	Медичні бази даних. Джерела аналітичної інформації. Електронні версії медичних журналів, що займають провідні позиції за індексом цитування. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з нормативно-правовими документами. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	6
13	Скринінг – джерело інформації про стан здоров'я населення в епідеміологічних дослідженнях. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	6
14	Критична оцінка знайдених доказів на предмет їх достовірності та корисності. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з електронною системою. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
15	Систематичний огляд та огляд з мета-аналізом, особливості підготовки та використання. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з електронною системою. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
16	Впровадження результатів доказової медицини в клінічну практику. Розробка клінічних настанов, стандартів, методичних рекомендацій, клінічних протоколів. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з електронною системою. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
17	Оцінка соціальної, медичної та економічної ефективності результатів впровадження доказової медицини в клінічну практику. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота з електронною системою. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4

	<i>Підсумковий контроль</i> Підготовка до підсумкового контролю з дисципліни та складання заліку.	4
	Всього	72

Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, ділова, рольова, гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».

Методи контролю (наводяться лише ті, які використовуються під час викладання дисципліни):

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;

Підсумковий контроль: залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Поточна навчальна діяльність здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті», затвердженій наказом ХНМУ № 181 від 21.08.2021р.

Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконану індивідуальну роботу. Відповідно до вказаної Інструкції, перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу, для дисциплін, що завершуються заліком проводиться відповідно до таблиці.

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136

4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Підсумкове заняття (ПЗ) проводиться за розкладом, під час останнього заняття.

Методика проведення підсумкового заняття передбачає оцінювання освоєння теоретичних знань та практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»). Під час оцінювання знань здобувача, що входять до даного підсумкового заняття (ПЗ) виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ПНД.

3.2. Питання до заліку:

1. Історія розвитку сучасної епідеміології.
2. Сучасні визначення епідеміології, основна мета і завдання. Види епідеміології.
3. Клінічна епідеміологія, як нова галузь медичних знань. Поняття «клінічна інформація». Оцінка якості клінічної інформації та її інтерпретація.
4. Клінічна епідеміологія, цілі, завдання, функції. Посадові інструкції клінічного епідеміолога.
5. Епідеміологічні дослідження – методологічна основа доказової медицини.
6. Планування програм клінічних випробувань: основні принципи.

7. Основні етапи описових епідеміологічних досліджень.
8. Основні прийоми епідеміологічного спостереження.
9. Поняття скринінгу. Його роль у формуванні гіпотези виникнення патологічного процесу.
10. Основи організації аналітичних досліджень. Виявлення факторів ризику розвитку хвороби.
11. Роль епідеміологічного експерименту і математичного моделювання для проведення науково-дослідницької роботи.
12. Поняття істинний клінічний результат і непрямі критерії оцінки.
13. Оцінка потенційної ефективності та безпеки профілактичних і лікувальних препаратів.
14. Оцінка потенційної ефективності діагностичних і скринінгових тестів.
15. Статистичні програми, які використовуються в науковій діяльності епідеміолога. Використання пакетів статистичних програм.
16. Перевірка статистичних гіпотез.
17. Прогнозування результатів епідеміологічних досліджень.
18. Правові основи проведення епідеміологічних досліджень.
19. Етичні засади проведення епідеміологічних досліджень.
20. Сучасні методичні вимоги для авторів медичних публікацій, присвячених оцінці ефективності епідеміологічних досліджень.
21. Взаємозв'язок дизайну і структури епідеміологічних досліджень.
22. Принципи планування і складання програм клінічних випробувань.
23. Етапи розвитку доказової медицини.
24. Ієрархія доказів в медицині.
25. Основні питання, які ставить клінічна епідеміологія і доказова медицина.
26. Систематична помилка. Види систематичної помилки.
27. Рівні достовірності доказів.
28. Роль праці Кокрейн в розвитку доказової медицини.
29. Види клінічних досліджень.
30. Когортні дослідження. Типи когорт.
31. Прогностичні дослідження. Ризик і прогноз.
32. Дослідження "випадок-контроль": характеристика, переваги та недоліки.
33. Рандомізоване контрольоване випробування: особливості дизайну, переваги і недоліки.
34. Види рандомізованих досліджень. Псевдорандомізоване клінічне випробування.
35. Клінічна значимість. Статистична значимість.
36. Основні характеристики систематичного огляду.
37. Види контролю при проведенні контрольованих клінічних випробувань.
38. Кокрейнівське співробітництво: характеристика організації та основні види діяльності.

39. Цілі та завдання діяльності Кокрейн.
40. Принципи роботи співпраці Кокрейн.
41. Структура Кокрейн. Кокрейнівські групи.
42. Докази Кокрейн: розробка, подання, доступність.
43. Кокрейнівська бібліотека: огляд баз даних.
44. Ключові характеристика Кокрейнівського систематичного огляду.
45. Цілі розробки Кокрейнівських систематичних оглядів.
46. Структура Кокрейнівського систематичного огляду.
47. Кроки розробки Кокрейнівського систематичного огляду.
48. Визначення питання огляду.
49. Пошук досліджень: характеристика етапу.
50. Ресурси, необхідні для розробки Кокрейнівського огляду.
51. Оцінка якості доказів у Кокрейнівських систематичних оглядах.
52. Способи мінімізації зміщення при розробці Кокрейнівського огляду.
53. Оцінка результатів. Види результатів.
54. Мета-аналіз: основні кроки.
55. Можливості та способи впровадження принципів доказової медицини в практику охорони здоров'я.
56. Ключові принципи розробки клінічних настанов і рекомендацій, заснованих на доказах.
57. Інноваційні способи доставки доказів в практику охорони здоров'я.
58. Основні підходи в критичній оцінці публікацій в медичних журналах та ін. джерелах інформації.
59. Джерела медичної інформації: критерії оцінки, пошук доказів.

3.3. Контрольні питання

1. Епідеміологічні дослідження – методологічна основа доказової медицини.
2. Планування програм клінічних випробувань: основні принципи.
3. Основні етапи описових епідеміологічних досліджень.
4. Основні прийоми епідеміологічного спостереження.
5. Поняття скринінгу. Його роль у формуванні гіпотези виникнення патологічного процесу.
6. Основи організації аналітичних досліджень. Виявлення факторів ризику розвитку хвороби.
7. Роль епідеміологічного експерименту і математичного моделювання для проведення науково-дослідницької роботи.
8. Поняття істинний клінічний результат і непрямі критерії оцінки.
9. Оцінка потенційної ефективності та безпеки профілактичних і лікувальних препаратів.
10. Оцінка потенційної ефективності діагностичних і скринінгових тестів.
11. Статистичні програми, які використовуються в науковій діяльності епідеміолога. Використання пакетів статистичних програм.
12. Перевірка статистичних гіпотез.

13. Прогнозування результатів епідеміологічних досліджень.
14. Правові основи проведення епідеміологічних досліджень.
15. Етичні засади проведення епідеміологічних досліджень.
16. Сучасні методичні вимоги для авторів медичних публікацій, присвячених оцінці ефективності епідеміологічних досліджень.
17. Взаємозв'язок дизайну і структури епідеміологічних досліджень.
18. Принципи планування і складання програм клінічних випробувань.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

1. Роль та місце сучасної епідеміології у вивченні здоров'я населення.
2. Методи епідеміологічних досліджень та методика їх проведення.
3. Скринінг, як джерело інформації про здоров'я населення при проведенні епідеміологічних досліджень.
4. Клінічна епідеміологія, як наукова база прийняття клінічних рішень.
5. Фактори ризику: їх роль в епідеміологічних дослідженнях та особливості вивчення.
6. Особливості проведення епідеміологічних досліджень.
7. Систематичні огляди та огляди з мета-аналізом, їх підготовка та використання.
8. Клінічні керівництва, протоколи та рекомендації. Впровадження доказової медицини та оцінка результатів виконаної роботи.
9. Формування клінічного питання в доказовій медицині для вирішення проблеми в сфері охорони здоров'я.
10. Виявлення кращих обґрунтованих доказів для вирішення питання з позицій доказової медицини.
11. Критична оцінка знайдених доказів (літературних даних), їх достовірність та корисність.
12. Робота с базами даних медичної літератури, що пройшли експертну оцінку.
13. Систематичні огляди та огляди з мета-аналізом, їх підготовка та використання.
14. Клінічні керівництва, протоколи та рекомендації.
15. Впровадження доказової медицини та оцінка результатів виконаної роботи.

3.6. Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки регламентовані в «Положенні про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету», затверджене наказом ХНМУ № 252 від 30.09.2020

Посилання:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

полягає у дотриманні Етичного Кодексу, укладеного університетською спільнотою, в якому визначено основні моральні принципи (Кодекс корпоративної етики ХНМУ представлений на сайті <http://knmu.edu.ua>)

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою дисципліни. Якщо здобувач пропустив навчальне заняття він має його відпрацювати відповідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять». Відпрацювання проводяться щоденно черговому викладачу кафедри.

У разі, якщо здобувач не здав вчасно індивідуальне завдання з поважної причини, необхідно повідомити викладача про таку ситуацію та встановити новий строк здачі. Якщо здобувач не встигає з виконанням індивідуального завдання він може попросити у викладача відкладення терміну з обґрунтуванням причини невчасного виконання (викладач вирішує в кожній конкретній ситуації чи є сенс продовження строку виконання і на який термін).

У разі невиконання завдань під час навчальних занять, чи невиконання частини такого заняття викладач виставляє незадовільну оцінку, яку здобувач має перескласти викладачеві у вільний час викладача і здобувача, який слід попередньо призначити.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші.

Під час практичних занять очікується достатній рівень підготовленості здобувачів до них та активна участь в роботі і виконанні поставлених викладачем завдань. Зокрема, очікується активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час занять важливі:

- повага до колег, ввічливість та вихованість,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,

- обов'язкове знайомство з першоджерелами, підготовленість до заняття.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у різноманітних науково-комунікативних заходах з предметного профілю.

Успішне проходження курсу вимагає дотримання академічної доброчесності, знання та вміння використовувати при підготовці до занять та виконанні завдань Положення про порядок перевірки у Харківському національному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика академічної доброчесності

5.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

5.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

5.2.1. об'єктивне та неупереджене оцінювання знань та вмінь студентів (здобувачів вищої освіти);

5.2.2. дотримання правил посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, написання методичних матеріалів, наукових робіт тощо;

5.2.3. здійснення контролю за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;

5.2.4. дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

5.2.5. інформування здобувачів вищої освіти об основних критеріях виявлення плагіату та відповідальності за його використання;

5.2.6. проведення заходів серед студентів із запобігання випадків плагіату.

5.2.7. надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

5.3. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти передбачає:

5.3.1. використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та правильно посилатися на них;

5.3.2. дотримання правил посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, написання методичних матеріалів, наукових робіт тощо.

5.3.3 самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

5.3.4. дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

5.3.5. надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

5.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- *фальсифікація* – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- *стискування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;;

- *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі, отримання плати за поселення до гуртожитків, дозволу на використання матеріально-технічної бази Університету (якщо це не передбачає перелік платних послуг);

- *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

- *залучення підставних осіб* до списку авторів наукової (творчої) або навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань;

- *примусові благодійні внески та примусова праця* – примус учасників академічного процесу сплачувати гроші або виконувати певну працю під

загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам здобувача освіти у навчанні чи інших питаннях.

- *виникнення ситуацій, які спричинили конфлікт інтересів* – реальна та потенціальна суперечність між особистими, майновими, немайновими інтересами самої особи чи близьких до неї осіб та її повноваженнями, присутність якої може вплинути на об'єктивність прийняття рішень, а також на вчинення або не вчинення дій під час виконання наданих їй повноважень;

- *перевищення повноважень* – використання службового становища, родинних зв'язків для отримання переваг у навчальній, науковій чи адміністративній сфері.

5.5. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

5.5.1. відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

5.5.2. позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;

5.5.3. відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

5.5.4. позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

5.6. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

5.6.1. повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

5.6.2. повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

5.6.3. відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

5.6.4. позбавлення академічної стипендії;

5.6.5. позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

5.7. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що затверджені (погоджені) Вченою радою університету та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

5.8. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.

Кожна особа, стосовно якої встановлено факт щодо порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

5.9. Форми та види академічної відповідальності закладів освіти визначаються спеціальними законами.

5.10. За дії (бездіяльність), що визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гринхальх, Т. Основы доказательной медицины / Т. Гринхальх. – М. : ГЭОТАР-МЕДРоссия, 2015. – 336 с.
2. Общая эпидемиология с основами доказательной медицины. Руководство к практическим занятиям : учеб. пособие / под ред. В. И. Покровского, Н. И. Брико. – М. : ГЭОТАР - Медиа, 2010. – 400 с.
3. Основы доказательной медицины : учеб. пособие для системы послевузовского и дополнительного профессионального образования врачей / под общ. ред. Р. Г. Оганова. – М. : Силицея-Полиграф, 2010. – 136 с.
4. Ушаков, Е. В. Биоэтика : учебник и практикум для вузов / Е. В. Ушаков. – М. : Издательство Юрайт, 2018. – 306 с.
5. Методичні рекомендації кафедри
6. Лекційний курс кафедри.

Допоміжна література

1. Актуальные вопросы доказательной медицины : практ. рук. / под ред. Г. П. Котельникова, Г. Н. Гридасова. – Самара : Глагол, 2012. – 118 с.
2. Власов В. В. Время доказательной медицины [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://www.strana-oz.ru/2006/2/vremya-dokazatelnoy-mediciny>. – Дата доступа – 14.05.2018.
3. Медицина, основанная на доказательствах. Как практиковать ДМ. Как обучать ДМ : практикум : пер. с англ. / Е. Шарон [и др.]; под ред. В. В. Власова, К. И. Сайткулова. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 320 с.

4. Спасов, А. А., Черников М. В. Основы доказательной медицины [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://www.volgmed.ru/publishmg/lv/about.php>. – Дата доступа – 14.05.2018.
5. Хенеган, К. Доказательная медицина : справ. / К. Хенеган, Д. Баденоч ; пер. с англ.; под ред. В. И. Петрова. – Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2011. - 144 с.

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. – URL: www.who.int
2. Европейская база данных «Здоровье для всех». – URL: www.euro.who.int/ru/home
3. Кохрейнівський центр доказової медицини. – URL: www.cebm.net
4. Кохрейнівська бібліотека. – URL: www.cochrane.org
5. Національна медична бібліотека США. – MEDLINE. – URL: www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
6. Канадський центр доказів в охороні здоров'я. – URL: www.cche.net
7. Центр контролю та профілактики захворювань. – URL: www.cdc.gov
8. Центр громадського здоров'я МОЗ України. – URL: www.phc.org.ua
9. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх». – URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
10. Журнал British Medical Journal. – URL: www.bmj.com
11. Журнал Evidence-Based Medicine. – URL: www.evidence-basedmedicine.com

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-poglyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx